

Perestrojka á Fiskasøluni?

Hetta er yvirskriftin til grein í Okkara Millum, sum Jørmund Vágadal, stjóri skrivar.

Hann eftirlýsir einum pallborðstjaki um framtíðar fiskasølu- og leiklutin hjá Føroya Fiskasølu. Hann nevnr nakrar møguleikar fyri broytingum men heldur sjálvur, at verandi skipan helst fer at roynast okkum best í longdini.

Uttan iva ar stigið stórt, tá Fiskasølan í sinari tíð varð stovnað við tí i hyggju at savna saman føroyskar útflutningsfyrir-tøkur undir einum merki.

Tiltakið var eisini neyðugt fyri at styrkja um okkara støðu mótevnis út-landinum og teimum ym-isku keyparum har. Nógvar eru søgurnar um, hvussu føroyskir fiski-menn kappaðust imóti hvørjum øðru, meðan keyparin smiltist aftan fyri glugga sín i enskum fiskihavnum.

Henda skipanin sigast at hava roynst sera góð, tá hon, gjøgnum skiftandi tíðir, hevur evnað at stað-íð sum ein varði i føroyskari útflutningssøgu i meira enn 40 ár, og einki

er at ivast i, at skipanin hevur verið við til at skapa og menn tað fram-leiðslumynstur, vit hava kent hesi seinnu árin.

Tíðirnar broytast

Men einki varar ævigt, heldur ikki skipanir, sum vórðu skaptar i 1948 und-ir heilt øðrum treytum, av heilt øðrum monnum, i heilt øðrum samfelagi, enn tað vit kenna i dag.

Uttan at lasta teimum gomlu, so hevur tann økti møguleikin at ferðast mill-um lond, nútímansgerðing av telex/telefonsambandi, telduútgjerd v.m. gjørt, at limirnir i Fiskasøluni eru munandi betur upplýstir um marknaðin i dag. Fleiri og fleiri limir hava dagligt

samband við útlendskar keyparar, og flestu limir kenna ein ella fleiri av endaligu keyparum okk-ara og hava i fleiri forum møtt teimum persónliga.

Fiskasølan hevur sjálv gingið á odda i hesi út-bygging av viðurskiftun-um millum limir og út-lendskar keyparar. Vit kunnu siga, at Fiskasølan hevur latið seg sjálva upp. Eisini hevur Fiskasølan gjørt nøgv við at upplýsa og kunna samfelagið, og serliga limirnir, um tæy ymisku viðurskifti bæði burturi og heima.

Telduútgjerd, nýmótans-gerð og automatisering av avrokningum, peniga-flutningi, framleiðslu-prioriteringum, fram-leiðsluútgjeringum v.m.

— Alt hetta hevur við sær, at framleiðarin kanska kennir seg sita uttanfyri tað dagliga livið við ong-ari ávirkan á sinum egna virki. Alt er vordið so automatiserað.

Leveringsskyldan, sum er ein sjálvsagdur tættur i lógini, ger, at limurin er 100 prosent bundin at framleiða og levera alla

sina vøru til felagsskapin. Hesin meir ella minni treytaleysi limaskapur, tó eftir egnum ynski, er ikki i trád við tíðarandan um frælsi at gera tað, ein held-ur vera best her og nú.

Hetta, at eg sjálvur vil sleppa at ráða og gera, sum eg haldi vera best og selja mina vøru til tann, eg vil og til tann pris, eg meti vera i lagi her og nú.

Jørmund Vágadal heldur ikki tørvur er á perestrojka á Fiskasøluni. Best man vera sum er.

Alt hetta ljóðar skila-gott, og man helst ein og annar ynskja sær eitt leys-ari tilknýti til Fiskasøl-una. Nevnt hevur verið at hava eitt bein innanfyri og hitt uttanfyri.

Hvussu vildi støðan sæð út, um leverings-skyldan varð avtíkin?

Uttan at fara i dýpdina skulu fyrst nakrir høvuðs-spurningar av stórum týðningi svarast:

Hvor skal samskípa framleiðsluna, soleiðis at tann framleidda vøran er hon, ið marknaðurin spyr eftir og vil gjalda fyri? Hvor skal hava pakning og framerki um hendi.

Hvor skal gera uppkast til geva pakninginum ta røttu merkingina.

Hvat við söluprisinum um keyparar i Týsklandi ringja út til 22 flakavirki i Føroyum fyri at fáa eina ávisa vøru?

Hvat hendir, um ein keypari i dag fær vøru fyri 15 kr./kg, sum ein annar keypari i morgin, i sama øki i Týsklandi, fær fyri 13 kr./kg.?

Hvat við samskipanar-prosessini i innara mark-naðinum, sum verður aktueller i 1992?

Hvussu slepst undan at koma i somu støðu sum menn komu i i Onglandi beint eftir kríggið?

Eg skal ikki i hesum umfari troytta við fleiri spurningum, men givið er, at undir hesum fria formi, vil ivaleyst verða stóru spenningur og ágrýtni, bæði hjá framleiðarum og sölufólki i Føroyum.

Spurningurin er, um spenningurin og áhugin hjá keyparunum i útland-um verður eins stóru, sum hann er i løtuni.

konstruktivum forum. Vit hava triggjar høvuðsbólk-ar, sum hava hvør sine áskoðan á framtíðar-bygnaðin:

1. Ein sterkan felagsskap við treytaleysari lever-ingsskyldu, gott kundasamband, fram-leiðsluprioriteringar, pakningsleveransu, figging, marknaðar-upplýsing o.s.fr. T.v.s., eina Fiskasølu, sum vit kenna hana i dag.
2. Ein felagsskapur, utt-an at limirnir hava le-veringsskyldu. Tú kann selja tína vøru, til hvønn tú vil. Tú kann framleiða tað, tú vil. Pakningin keypir tú sjálvur. »Design» og etikettir verða eftir tin-um egna høvdi — snøgt sagt, hesin bólk-ur vil ráða sær sjálv-um, uttan fast tilknýti til nakran felagsskap.
3. Ein felagsskap við lut-visari leveringsskyldu. Tá tú sær ein fyrimum, selir tú uttanfyri fel-agsskapin, men ann-ars vil tú hava ein fel-gsskap, sum gevur servisu á somu økjum, sum undir bólkinum nevndan i fyrst stykki, nevniliga: framleiðslu-prioritering, marknað-arupplýsing, pakning, etikettir, figging, hvar liggja prisirnir o.s.fr.

Tað vil siga, at hesin bólkur vil hava fulla nýttu av felagsskapinum, hava allar upplýsingar og tæna-stu, og harafturat hesum kunna selja uttanfyri við stuttskygdum vinningi uttan at gjalda til felag-s-skapin.

Kanska er hesin síðsti bólkurin størri enn hinir báðir fyrru, men áhuga-vert hevði verið at sett hesar bólkur i pallborð saman, og kannað um nakað úrslit spurdist burtur úr, sum ger fø-royskan útflutning betri, enn hann er i løtuni.

Haldið sosialin

Niðurstøða

Tað er einki at ivast i, at evnini eru spennandi og rúgvismikil og eiga at verða tikin upp i einum